

Čovek ostavljanja tragove, otisake u glini, drvetu, kamenu, vremenu... Zašto ne i u slami, ako nje ima svuda uokolo, u izobilju. Od slame su radile ukrase, upotrebne predmete, sve i svašta za vreme dugih zimskih večeri, ili od jednog posla do drugog. Započete u vremena prvih tavankutskih risara i risarki, tek sa slikom „Rit“ Ane Milodanović na martovskoj izložbi 1962. godine, slamarke izazivaju interesovanje publike, koja se gura da vidi „čudo od slame“. Podržane od akademskih umetnika, predstavnice „paorske umetnosti“ su tokom godina stvorile bogatu izvornu likovnu umetnost utemeljenu na bunjevačkoj narodnoj tradiciji pletenja slame, vezanu za bunjevački narodni običaj proslave završetka žetve žita - Dužijance.

Grupa slikara, Lajoš Đurči, Ludvig Laslo, Lajčo Evetović, Žarko Rafajlović,, predvođena Stipanom Šabićem, tada direktorom škole i Ivanom Jandrićem, nastavnikom vaspitanja 17. septembra 1961. godine osnovali su slikarsku grupu i pri OŠ „Matija Gubec“ u Tavankutu Likovnu koloniju „Grupa šestorice“. Ubrzo im se pridružilo više ljubitelja likovnih umjetnosti iz Tavankuta (Marga Stipić, Cilika Dulić - Kasiba i dr.), iz Subotice i iz okolnih naselja - Žednika, Đurđina, Male Bosne i Bikova.

U političkim previranjima iz 1972. većina članova napušta Likovnu sekciju i prvih godina nakon toga, na izložbama koje se redovno održavaju, pažnja je posvećivana samo slamarkama, iprkos tome što su slike Cilike Dulić - Kasibe, Marge Stipić, Nine Poljaković, Jele Cvijanov i drugih visoko vrednovane u naivnom slikarstvu na teritoriji SFR Jugoslavije, čime je naivno slikarstvo izgubilo, a slamarice dobile, jer su se Marga Stipić i Marija Vojnić opredijelile za rad sa slamom. Krajem sedamdesetih u školu dolazi nastavnica geografije Ana Crnković, koja preuzima organizaciju sekcije, i što je mnogo važnije, uspeva ponovo da okupi i aktivira „stare“ slamarke: Katu Rogić, Maru Ivković Ivandekić, Anicu Balažević, Margu Stipić, Mariju Dulić, Rozaliju Sarić i dr. Javljaju se i neke nove, među kojima i od 1979. voditeljica likovno-slamarskog odjela pri Hrvatsko-prosvetnom društvu „Marija Gubec“, rođena Tavakućanka gospođa Jezefa Skenderović, nastavnica fizike i hemije u penziji.

- Veliki značaj za rad društva i stvaralaštvo slikarki slamarki imalo je prerastanje Likovne sekcije u Koloniju naive u tehnicu slame 1986. godine. Rade se slike veličine 30x40, 35x45 i 40x50, dok su početnicima dozvoljene manje dimenzije. Sve slike urađene na Koloniji izložu se u Subotici ispred Gradske kuće u vreme Dužijance, a potom u Galeriji u centru Tavankuta. Ove godine održana je 34. kolonija sa 25 polaznika. Godine 2014. Tavankut je bio domaćin VI Svetskom kongresu slame, sa 46 učesnika iz 13 zemalja sveta, a na pedlog

gospodina Morgyn Owens-Celli-a, osnivača American Museum of Straw Art, California (muzeja od slame, u kojem je izložena i kruna od slame gospođe Skenderović, prim. aut.). Dve godine kasnije pozvane smo na Kongres u Poljskoj, a ove i u Vilnius, Litvanija, gde su se pojavile zemlje poput Australije, Japana. Zanimljivo je što se priširuje broj zemalja učesnica, kao i saznanje da se slamom radi u svim zemljama sveta gde postoji taj materijal, ali da svako radi na specifičan, svoj način, tako da sa svakog Kongresa donesemo nova znanja - kaže gospođa Skenderović.

Za nju rad sa slamom predstavlja ljubav i odmor. Rad sa slamom traži potpunu posvećenost i već posle nedelju, dve, u zavisnosti od veštine one koja radi, stvaraju se najkvalitetnija dela. Kaže i da su njena velika ljubav izrada kruna od slame.

- Veliki je ponos i zadovoljstvo kada se vaših ruku delo, koje simbolizuje zahvalnost Bogu svih nas, nađe na oltaru u vreme velikog praznika - smatra naša sagovornica, koja to radi bez ikakve materijalne koristi.

Slamarke izazivaju interesovanje širom sveta. Na međunarodnoj izložbi naivne umetnosti u Moskvi 1976. godine Ana Milodanović osvojila je zlatnu medalju za svoj rad od pletene slame. Japanski biznismen, gospodin Honda, za vreme posete Vojvodini jedino što je kupio bile su dve slike od slame.

Ivo Škrabalo je autor prvog dokumentarnog filma o slamarkama „Slamarke divojke” iz 1970. godine, a Vida Tomić i Radoslav Moskovlić su 1988. snimili dokumentarni film pod nazivom „Čudesan odsjaj slame”. Dokumentarni film scenariste i redatelja Branka Ištvančića „Od zrna do slike“ (2012), osim poetske priče o slamarkama, otkriva i istinu o kruni Pavla VI (1963-1978), prvog pape koji je putovao, posetio pet kontinenata i poslednjeg okrunjenog tijarom, trostrukom krunom koju je, videvši ogromno siromaštvo stanovnika Latinske Amerike, u želji da im pomogne, na aukciji prodao u korist siromaha. Na predlog subotičkog biskupa, Matiša Zvekanovića, Mara-Marija Ivković Ivandekić, slamarka na velikom glasu i dobitnica nagrade Pro Urbe (za grad), je sa Katom Rogić napravila tijaru od slame, koju je Kata lično, 1964. godine predala papi u Vatikanu. Replika tijare od slame iz Tavankuta danas se nalazi u Muzeju u Parmi. Da nije filma i Zaklade Adris i dalje bi bila evidentirana kao poklon iz Okeanije. Srećom, greška je ispravljena.

